

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

گونه‌شناسی مسکن روستایی

استان یزد

مؤلفان:

بهروز جانی پور

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

سعید امینیان

عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی

سیده صدیقه روحانی

پژوهشگر جهاد دانشگاهی

معاونت امور بازسازی و مسکن روستایی
دفتر مطالعات و تحقیقات مسکن روستایی

۱۳۹۶

سرشناسه:	جانی پور، بهروز
عنوان و نام پدیدآور:	گونه‌شناسی مسکن روستایی استان یزد/ مولفان بهروز جانی پور، سعید امینیان، سیده صدیقه روحانی.
مشخصات نشر:	تهران: بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	۳۱۰ص: مصور جدول، نمودار. ۲۲×۲۹س.م.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۶۶۷۲-۹۹-۴
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع:	مسکن روستایی-- ایران--
موضوع:	Housing, Rural -- Iran-- Yazd-- Case studies
شناسه افزوده:	امینیان، سعید،
شناسه افزوده:	روحانی، سیده صدیقه،
شناسه افزوده:	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
رده بندی کنگره:	۱۳۹۶ ج ۲ الف/۷۵۶۶ NA
رده بندی دیویی:	۷۱۱/۵۸۰۹۵۵۹۲ :
شماره کتابشناسی ملی:	۴۸۵۵۹۶۸

گونه‌شناسی مسکن روستایی استان یزد

نویسندگان:

دکتر بهروز جانی پور- عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
مهندس سعید امینیان- عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی
مهندس سیده صدیقه روحانی- پژوهشگر - ماد دانش نامه
بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

ناشر:

مهدی احمدی

مدیر فنی و هنری:

مهسا مجتهدی

ویراستار ادبی:

خانم فهیمه اکبری- عکس روی جلد متعلق به آرشیو بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است.

طراح جلد:

انتشارات تحریر خیال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

تابستان ۱۳۹۶

چاپ اول:

۱۰۰۰ نسخه

شمارگان:

۹۷۸-۹۶۴-۶۶۷۲-۹۹-۴

شابک:

۴۵۰,۰۰۰ ریال

بهاء:

تهران، خیابان دکتر فاطمی، شماره ۲۷۱، صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۴۹۱۳

نشانی:

تلفن: ۸۸۹۸۴۴۷۷

www. Bonyadmaskan.ir

نشانی سایت:

دورنگار: ۸۸۹۸۴۵۳۷

لطفا کلیه انتقادات و پیشنهادات و نقطه‌نظرات اصلاحی خود را به نشانی ir.Publish@bonyadmaskan

با ذکر نام کتاب و شماره صفحه ارسال نمایید.

تمامی حقوق مربوط به این کتاب محفوظ و متعلق به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی می‌باشد.

فهرست

۳۲	جغرافیای انسانی		
۳۲	ویژگی‌های جمعیتی		
۳۲	فرهنگ مردمی	۱	سخن آغازین
۳۳	جغرافیای اقتصادی	۳	پیشگفتار
۳۳	صنعت و معدن	۵	فصل اول - کلیات
۳۴	کشاورزی و دامپروری	۷	مقدمه
۳۶	صنایع دستی و گردشگری	۸	بیان مسئله‌ی تحقیق
۴۰	سیمای کلی زندگی روستایی در استان یزد	۹	روش تحقیق
۴۱	فصل سوم - بازشناسی بافت‌های روستایی	۹	بررسی مقدماتی اطلاعات آماری
۴۳	مقدمه	۱۰	تعیین روش
۴۳	عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و توسعه بافت‌های روستایی	۱۰	منطقه‌بندی، مطالعات
۴۳	الف - عوامل طبیعی و اقلیمی	۱۱	مرحله‌بندی مراحل کار
۴۴	ب - عوامل ارتباطی	۱۲	نحوه‌ی انتخاب روستاهای نمونه
۴۴	ج - عوامل اقتصادی	۱۲	انتخاب روش نمونه‌گیری
۴۴	د - عوامل تاریخی - مذهبی	۱۲	شناخت تقسیمات جغرافیایی استان
۴۵	تحلیل ساختار کالبدی بافت روستاها	۱۰	شناخت ویژگی‌های جمعیتی استان
۴۶	روستاهای حوزه کوبری	۱۵	انتخاب روستاهای منتخب نهایی
۴۶	روستای عقدا	۱۹	تعاریف مرتبط
۴۷	روستای احمدآباد	۲۳	فصل دوم - معرفی ویژگی‌های استان یزد
۴۸	روستای مبارکه بافق	۲۵	مقدمه
۴۹	روستای رزان	۲۵	پیشینه تاریخی استان یزد
۵۰	روستای شه	۲۶	تقسیمات سیاسی استان یزد
۵۱	روستای دیر	۲۶	جغرافیای طبیعی
۵۲	روستای مریم‌آباد	۲۶	ساختار کلی
۵۳	روستای مهرآباد	۲۷	شرایط آب و هوایی
۵۴	روستای هارونی	۲۸	شرایط دمایی
۵۵	روستای تاج‌آباد	۲۸	وزش باد
۵۶	روستای سریزد	۲۹	میزان بارندگی و منابع آبی
۵۷	روستای کمال‌آباد	۳۰	پوشش گیاهی
۵۸	روستای بندرآباد	۳۱	جنگل‌های طبیعی و دست‌کاشت
۵۹	روستای فهرج	۳۲	شکارگاه‌ها و مناطق حفاظت‌شده
۶۰	روستاهای حوزه کوهپایه		

۱۰۹	روستای دیزرون	۶۰	روستای رباط پشت بادام
۱۱۰	خانه‌ی اول	۶۱	روستای توت
۱۱۲	خانه‌ی دوم	۶۲	روستای مغستان اکبر
۱۱۵	روستای مریم آباد	۶۳	روستای بنستان
۱۱۶	خانه‌ی اول	۶۴	روستای شیطور
۱۱۸	خانه‌ی دوم	۶۵	روستای بنادکوک دیزه
۱۲۱	روستای مهرآباد	۶۶	روستای مبارکه تفت
۱۲۲	خانه‌ی روستای مهرآباد	۶۷	روستای هفت هر
۱۲۵	روستای هارونی	۶۸	روستاهای حوزه کوهستان
۱۲۶	خانه‌ی اول	۶۸	روستای بردستان
۱۲۸	خانه‌ی دوم	۶۹	روستای شواز
۱۳۰	خانه‌ی سوم	۷۰	روستای نصرآباد
۱۳۳	روستای تاج آباد	۷۱	روستای بنادکوک سادات
۱۳۴	خانه‌ی اول	۷۲	روستای کذاب
۱۳۶	خانه‌ی دوم	۷۲	تحلیل یکپارچه بافت روستاها
۱۳۹	روستای سریزد	۷۷	فصل چهارم - معرفی مسکن روستایی
۱۴۰	خانه‌ی اول	۷۹	مقدمه
۱۴۲	خانه‌ی دوم	۸۱	روستای عقدا
۱۴۵	خانه‌ی سوم	۸۲	خانه‌ی اول
۱۴۶	روستای کمال آباد	۸۴	خانه‌ی دوم
۱۴۹	روستای بندرآباد	۸۶	خانه‌ی سوم
۱۵۰	خانه‌ی او	۸۹	روستای احمدآباد
۱۵۲	خانه‌ی دوم	۹۰	خانه‌ی اول
۱۵۵	روستای فهرج	۹۲	خانه‌ی دوم
۱۵۶	خانه‌ی اول	۹۵	روستای مبارکه بافق
۱۵۸	خانه‌ی دوم	۹۶	خانه‌ی روستای مبارکه بافق
۱۶۱	روستای رباط پشت بادام	۹۹	روستای ارنان
۱۶۲	خانه‌ی اول	۱۰۰	خانه‌ی روستای ارنان
۱۶۴	خانه‌ی دوم	۱۰۳	روستای دهشیر
۱۶۷	روستای توت	۱۰۴	خانه‌ی اول
۱۶۸	خانه‌ی روستای توت	۱۰۶	خانه‌ی دوم

۲۳۲	خانه‌ی دوم	۱۷۱	روستای مغستان اکبر
۲۳۴	خانه‌ی سوم	۱۷۲	خانه‌ی روستای مغستان اکبر
۲۳۷	فصل پنجم - تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری	۱۷۵	روستای بنستان
۲۳۹	مقدمه	۱۷۶	خانه‌ی اول
۲۴۰	تحلیل سطوح و زیر بناها	۱۷۸	خانه‌ی دوم
۲۴۶	فضاهای پرو خالی و نظام استقرار بنا	۱۸۰	خانه‌ی سوم
۲۵۲	نحوه‌ی شکل‌گیری گونه‌های مسکن روستایی	۱۸۳	روستای شیطور
۲۵۲	گونه‌های کویری	۱۸۴	خانه‌ی اول
۲۶۵	گونه‌های کوهپایه‌ای	۱۸۶	خانه‌ی دوم
۲۷۴	گونه‌های کوهستانی	۱۸۹	روستای بنادکوک دیزه
۲۸۲	عملکردها و فضاهای خانه روستایی	۱۹۰	خانه‌ی اول
۲۸۲	خانه‌های کویری	۱۹۲	خانه‌ی دوم
۲۸۵	خانه‌های کوهپایه	۱۹۵	روستای مبارکه تفت
۲۸۸	خانه‌های کوهستانی	۱۹۶	خانه‌ی اول
۲۹۲	روابط فضایی	۱۹۸	خانه‌ی دوم
۲۹۲	خانه‌های کویری	۲۰۱	روستای هفت هر
۲۹۳	خانه‌های کوهپایه‌ای	۲۰۲	خانه‌ی روستای هفت هر
۲۹۳	خانه‌های کوهستانی	۲۰۵	روستای بردستان
۲۹۳	م	۲۰۶	خانه‌ی اول
۲۹۴	هندسه	۲۰۸	خانه‌ی دوم
۲۹۴	تزئینات	۲۱۱	روستای شواز
۲۹۴	سازه و مصالح ساخته	۲۱۲	خانه‌ی اول
۲۹۵	مصالح و سازه‌ی گونه‌های کویری	۲۱۴	خانه‌ی دوم
۲۹۷	مصالح و سازه‌های گونه‌های کوهپایه‌ای	۲۱۷	روستای نصرآباد
۲۹۸	مصالح و سازه‌های گونه‌های کوهستانی	۲۱۸	خانه‌ی روستای نصرآباد
۳۰۱	مقایسه ویژگی‌های سازه‌ای	۲۲۱	روستای بنادکوک سادات
۳۰۲	آسیب‌شناسی سازه‌ای	۲۲۲	خانه‌ی اول
۳۰۳	نتیجه‌گیری نهایی	۲۲۴	خانه‌ی دوم
۳۰۴	عوامل تأثیرگذار	۲۲۶	خانه‌ی سوم
۳۰۴	ویژگی‌های مهم و مشترک	۲۲۹	روستای کذاب
۳۰۵	معیارهای پیشنهادی	۲۳۰	خانه‌ی اول

سراغاز

طی چند دهه‌ی اخیر به منظور رشد و توسعه منطقه روستایی و ارتقاء کیفیت محیط کالبدی روستاها، اقدامات گسترده‌ای توسط دولت‌ها به عمل آمده است که از جمله‌ی آنها می‌توان به تهیه و اجرای طرح‌های «هادی روستایی»، طرح‌های «احیاء بافت باستان» و «مساز» و نوسازی مسکن روستایی» اشاره کرد. هر نوع تلاشی در این زمینه، زمانی قرین به حقیقت خواهد بود که واقعیات موجود، نیازهای جامعه روستایی، ارزش‌ها و خصصت‌های زندگی اجتماعی و اقتصادی ویژگی‌های معماری آنها به صورت مناسب در سیاست‌ها و نظام برنامه‌ریزی و طراحی بازخورد پیدا نماید. این لحاظ شود.

برای رسیدن به چنین مقصودی شناخت قانونمندی‌های مؤثر در معماری مسکن، بافت و ارزش‌های پایدار معماری روستایی شامل ابعاد زیبایی‌شناختی، تناسب، ویژگی‌های اقلیمی، ویژگی‌های محیط‌زیستی، ویژگی‌های ساخت و مصالح و مانند آن ضرورت می‌یابد.

با عنایت به موارد فوق و همچنین فقدان منابع کافی در حوزه مطالعات روستایی، امر بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی اقدام به تهیه و گردآوری مجموعه‌ای از طرح‌های پژوهشی با موضوع «گونه‌شناسی مسکن روستایی» در استان‌های مختلف کشور نمود. کتاب حاضر حاصل این کارهای طرح گونه‌شناسی استان یزد است که توسط سازمان جهاددانشگاهی تهران به انجام رسیده است.

امید است انتشار این کتاب گامی رو به جلو در زمینه شناخت ویژگی‌های مسکن روستایی استان یزد گردد و زمینه‌ی طراحی مسکن منطبق بر هویت معماری روستایی استان را فراهم نماید. در انتها لازم می‌دانم از جناب آقای دکتر سید امیرحسین گرکانی، مدیرکل دفتر مطالعات و تحقیقات مسکن روستایی، پژوهشکده مطالعات توسعه سازمان جهاددانشگاهی تهران و مولفان محترم کتاب آقایان دکتر بهروز جانی‌پور، مهندس سعید امینیان و سرکار خانم دکتر صدیقه روحانی و همچنین جناب آقای رضایی، مدیرکل محترم روابط عمومی و همکاران محترم دفتر مطالعات و تحقیقات مسکن روستایی که در فرآیند تدوین و چاپ این کتاب همراهی نموده‌اند قدردانی و تشکر نمایم.

شایان ذکر است که این معاونت، در راستای نشر نتایج طرح‌های پژوهشی پذیرای پیشنهادها و نظرات صاحب‌نظران و اساتید محترم برای کامل‌تر شدن این کتاب و مجموعه مطالعات گونه‌شناسی مسکن روستایی خواهد بود.

عزیزاله مهدیان

معاون امور بازسازی و مسکن روستایی

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی